

REDAKCIJOS KOLEGIJOS TRIBŪNA

(Nr.74)

ŽMOGAUS TEISIŲ IDEOLOGIJOS DIKTATŪRA

Vytautas SINICA
Politologas, Redkolegijos svečias

Praejusią savaitę konservatoriai į viešumą „nutekino“ socialdemokratų parlamentinėms partijoms pasiūlytą partijų „susitarimo dėl žmogaus teisių ir laisvių apsaugos“ projektą. Visai pagrįstai jis atsidūrė žiniasklaidos dėmesio centre.

Nors iš pradžių dėl tokio dokumento preliminariai tarėsi visos partijos, galiausiai viešą paramą jam išsakė tik socialdemokratai (LSDP) ir liberalai (LLS). Oficialiai projektas parengtas teisingumo ministro Juozo Bernatonio, nors, pasak LSDP narės Mortos Vidūnaitės, jį pasiūlė liūdnei pagarsėjęs Dainiaus Pūro Žmogaus teisių stebėjimo institutas. Konservatorių viešas atsiemetimas nestebina - į projektą kaip tariamos žmogaus teisės sudėti visi LSDP ir LLS kultūrinės-moralinės politikos idealai. Jame randame asmenvardžių rašymą pasuose nevalstybine kalba, vienalyčių „šeimų“ pripažinimą, teisę į eutanaziją, abortus pagal pageidavimą, masinę dvigubą pilietybę, Bažnyčios prilyginimą lobistinei organizacijai ir daug kitų keistenybių, kurių joks save gerbiantis teisininkas nepavadinotų žmogaus teisėmis.

Tiesa ta, kad dokumentas yra visai ne apie žmogaus teises. Tai neomarksistinė moralės ir kultūros politikos darbotvarkė. Žmogaus teisės yra įtvirtintos tarptautinėse konvencijose ir Lietuvos Konstitucijoje, todėl nereikalingas joks atskiras partijų susitarimas jas ginti.

Lietuvai tereikia jas įgyvendinti, kas yra įvairių institucijų, tačiau ne įstatymus leidžiančio Seimo darbas. Tuo metu projektas siūlo susitarti dėl naujų „žmogaus teisių“ kūrimo pagal marksistinę darbotvarkę.

Apgaulę liudija paprastas faktas: jei dokumente būtų žmogaus teisės, tai dauguma ES narių jas atvirai laužo. Kelios šalys draudžia abortus, beveik niekas neleidžia eutanazijos ar įrašų asmens dokumentuose nevalstybine kalba. Arba ES gyvena susitaikiusi su žmogaus teisių pažeidimais, arba tai nėra jokios žmogaus teisės. Žinoma, teisingas antrasis atsakymas.

Toks susitarimas „dėl žmogaus teisių“ yra iš principo neįmanomas. Kaip minėta, dėl pripažintų žmogaus teisių net ir nereikia tartis. Tuo metu LSDP ir liberalai bando postmodernių individų užgaidas „prastumti“ ideologiniams oponentams po skambia ir kone šventumo aurą įgavusia „žmogaus teisių“ retorika. Juk prieštarauti žmogaus teisėmis tapę blogo tono ženklai, todėl ką jomis pavadiname, savaime įgauna neliečiamybės statusą. Susitarimas tarp skirtingų ideologijų partijų dėl marksistinių siūlymų kurti naujas, niekuo nepagrįstas „žmogaus teises“ yra absoliučiai neįmanomas. Tuo partijos savaime pripažintų, kad neturi pasaulėžiūros skirtumų. Priešingai nei ekonominiais ar administraciniais klausimais, vertybių ir moralės klausimais kompromisas yra neįmanomas. Moralės pažiūros remiasi prielaidomis, kas yra gyvybė, kas yra šeima, koks yra valstybinės kalbos statusas. Skirtingos sampratos lemia skirtingą vertinimą, tačiau vietos kompromisui šiais klausimais nėra.

Nors bandomas pateikti kaip visai ne ideologinis, o „žmogaus teisių“ klausimas, šis projektas yra aiškiausia žmogaus teisių ideologijos pastangų sunaikinti bet kokį pasipriešinimą ir sukurti vienvaldę diktatūrą išraiška. Naudojantis

„žmogaus teisių“ burtažodžiu, siekiama primesti visoms partijoms vieną pasaulėžiūrą ir ta vienintele pasaulėžiūra parentą „žmogaus teisių“ sampratą. Juk pripažinti kokį naują troškimą žmogaus teise reiškia primesti vienos pasaulėžiūros valią kitos pasaulėžiūros piliečiams. Būtent todėl turėtume kalbėti apie žmogaus teisių ideologiją, kuri, kaip ir visos ideologijos, grumiasi su kitomis dėl įtakos politikams ir visuomenėms. J. Bernatonio siūlymas yra tipinis tokios ideologijos produktas. Šio siūlymo pretenzija būti privalomam visoms partijoms liudija diktatorišką jo pobūdį.

čiąjų galios šaltinis. Kiekviena tokį susitarimą pasirašiusi partija kartu į savo rinkimų programą neoficialiai įtrauktų ir nuostatas vykdyti šiuos piliečių daugumos valiai prieštaraujančius bei tarptautinių konvencijų žmogaus teisėmis nepripažįstamus įsipareigojimus.

Tačiau dokumentas turi ir porą teigiamų pusių. Pirma, jis skatina susimąstyti apie pačią „žmogaus teisių“ šių laikų politikoje kilmę ir pagrįstumą. Paradoksas, kad apie prigimtines teises Vakarų politikoje pradėta kalbėti kaip tik po to, kai XVIII a. pabaigoje buvo galutinai atsisakyta tikėjimo, kad egzistuoja

ria, nes iš principo ir konservatizmas vadovaujasi neapibrėžtos žmogaus prigimties nuostata) pateikia siūlymus įsteigti naujas žmogaus teises, (euro)parlamentarai balsuoja, o rezultatas ir lemia - atsiranda nauja „prigimtinė teisė“ ar ne. 2013 metų pabaigoje Europos Parlamente vos keliais balsais nepriimta Estrelas rezoliucija būtų sukūrusi „prigimtinę žmogaus teisę“ į abortą. Poros politikų balsai lėmė, kad tokios „prigimtines teises“ dar neturime. Taip politinė valia yra steigiamą žmogaus prigimtis.

Antra, partijų susitarimo iniciatyva ir nutekintas dokumentas tobulai atskleidžia LSDP visuomenės ir valstybės viziją. Kadangi tai šios partijos derybinė starto pozicija, galime drąsiai manyti, kad dokumente išdėstyta tvarka, kurią įgyvendinti norėtų patys socialdemokratai, gavę absoliučią daugumą parlamente. Liberalai jau pripažino, kad pritaria šiam projektui, taigi galima sakyti, kad žinome ir jų visuomenės viziją. Šia prasme dokumentas yra labai naudingas ir daug pasakantis.

Idomu, kad TS-LKD reakcija į šį siūlymą nebuvo nuosekli, - žymiausi partijos politikai dokumentą pasmerkė kaip iš esmės nepriimtina, tuo metu naujasis pirmininkas G. Landsbergis kalbėjo apie viso labo netinkamą formą ir būtinybę diskutuoti. Suprantant, kad susitarimas dėl naujų „žmogaus teisių“ kūrimo yra neįmanomas, TS-LKD būtų kvailystė siūlyti alternatyvų partijų susitarimą, ir, atrodo, tai supranta pati partija. Tačiau savąją viziją, kaip turėtų būti reguliuojami žmogaus teisių ir laisvių klausimai Lietuvoje, TS-LKD turėtų sukurti ir pateikti visuomenei. Po skambių diskusijų apie partijos atsinaujinimą būtų sąžininga dar iki Seimo rinkimų pristatyti, kokia gi TS-LKD moralinė-kultūrinė visuomenės vizija. Juolab kad pačiu šio dokumento pasirodymu tai jau padarė LSDP ir liberalai.

Redakcijos archyvo nuotr.

► Oficialiai projektas parengtas teisingumo ministro, nors jį pasiūlė liūdnei pagarsėjęs Dainiaus Pūro Žmogaus teisių stebėjimo institutas

Šis susitarimas yra itin antideмократиškas. Tai susitarimas atvirai ignoruoti daugumos piliečių valią vertybiniais klausimais. Vos užmetus akį į dokumentą aišku, kad jame numatomoms pseudoteisėms prieštarauja absoliuti dauguma šalies piliečių. Sutarimas vienalyčius santykius pripažinti šeima arba leisti pasų įrašus nevalstybine kalba yra didžiausias pasityčiojimas iš demokratinės piliečių valios, kuri yra vienintelis demokratinės santvarkos legitimumo ir joje valdan-

apibrėžtas ir nekintantis žmogaus prigimties turinys. Po šio mąstymo posūkio tapo nuoseklu ir įmanoma steigti vis naujas ir naujas „prigimtines teises“, nes niekas negali autoritetingai pasakyti, ką diktuoja ir ko neleidžia žmogaus prigimtis. Prigimtiniu paverčiamas kiekvienas hedonistinis individų noras.

XX amžius tapo tokių norų vertimo teisėmis scena. Praktikoje prigimtinė teisė gimsta politikų balsais. Tipiškai marksistai arba liberalai (bet kartais ir konservato-

REDAKCIJOS KOLEGIJA: Romas GUDAITIS, Arvydas JUOZAITIS, Romas PAKALNIS, Vytautas RADŽVILAS, Audrius RUDYS, Daiva TAMOŠAITYTĖ, Diana VELECKIENĖ

MUZIKINIS ŠEIMŲ DIALOGAS

BIRŽELIO 16 D. 19 VAL.
ŠV. KOTRYNOS BAŽNYČIOJE

JACQUES ZOON fleita
ISEUT CHUAT-ZOON violončelė
JONĖ PUNYTĖ fortepijonas
Ansamblis REGNUM MUSICALE:
VITA MARIJA DAUNYTĖ fleita
JOANA DAUNYTĖ arfa
KOTRYNA UGNĖ DAUNYTĖ smuikas
ELENA DAUNYTĖ violončelė

Bilietų kaina: 8-16 Eur (27.62-55.24 Lt). Platina BILIETALŲ

20%

nuolaida 2 bilietams